

องค์การป้องกันแอตแลนติกเหนือ :
ศึกษากรณีบทบาทของสหรัฐอเมริกาด้านความมั่นคงในยุโรปช่วงหลังสงครามเย็น
(ค.ศ.1991 – 1998)

นางสาวนันทิดา บุรณศิริ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-0298-3

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**THE NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION :
A CASE STUDY OF AMERICAN SECURITY ROLES
IN THE POST-COLD WAR EUROPE
(1991 – 1998)**

Miss Nantida Buranasiri

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Political Science in International Relations
Department of International Relations
Faculty of Political Science
Chulalongkorn University
Academic Year 2000
ISBN 974-13-0298-3

นันทิดา บุรณศิริ : องค์การป้องกันแอตแลนติกเหนือ : ศึกษากรณีบทบาทของสหรัฐอเมริกาด้านความมั่นคงในยุโรปช่วงหลังสงครามเย็น (ค.ศ.1991-1998) (THE NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION : A CASE STUDY OF AMERICAN SECURITY ROLES IN THE POST-COLD WAR EUROPE [1991-1998]) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ประทุมพร วัชรเสถียร, 119 หน้า. ISBN 974-13-0298-3.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาถึงยุทธศาสตร์ทางด้านความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาต่อทวีปยุโรปในช่วงหลังสงครามเย็น 2. เพื่อศึกษาว่าองค์การเนโตได้ปรับขยายบทบาทและอำนาจหน้าที่ของตนในช่วงหลังสงครามเย็นให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร 3. เพื่อวิเคราะห์ถึงผลประโยชน์ของสหรัฐอเมริกาที่จะได้รับจากการมีบทบาทด้านความมั่นคงในยุโรปต่อไป โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสารจากองค์การต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การป้องกันแอตแลนติกเหนือ กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา คำประกาศและสุนทรพจน์ของบุคคลสำคัญ เช่น ประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา โดยผลการศึกษาพบว่า

1. สหรัฐอเมริกาดำเนินนโยบายต่อยุโรปช่วงหลังสงครามเย็นในลักษณะของการรักษาโครงสร้างใหม่ทางด้านความมั่นคงที่ไม่มีการแบ่งแยกประเทศต่างๆ ออกเป็นฝ่ายยุโรปตะวันตก ยุโรปตะวันออก หรือฝ่ายแอตแลนติก อันหมายถึงการผนวกเอาสหรัฐอเมริกาเข้าเป็นส่วนหนึ่งในโครงสร้างใหม่ด้วย ซึ่งจากนโยบายเช่นนี้จึงทำให้เกิดความพยายามขยายบทบาทขององค์การเนโตออกไป เพื่อให้องค์การเนโตเป็นเสาหลักความมั่นคงในยุโรปต่อไปโดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นแกนนำที่สำคัญ

2. สหรัฐอเมริกาและประเทศสมาชิกองค์การเนโตได้ตัดสินใจเพิ่มบทบาทและปรับขยายอำนาจหน้าที่ขององค์การเนโตในช่วงหลังสงครามเย็นใน 2 ระดับสำคัญ คือ ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยภาคทฤษฎีได้นำมาตรการการเจรจา การสร้างความร่วมมือ การป้องกันร่วมกัน และการจัดการวิกฤตการณ์และการป้องกันความขัดแย้งมาเป็นตัวกลางในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างองค์การเนโตและประเทศอดีตบริวารของสหภาพโซเวียต ส่วนภาคปฏิบัติได้พยายามสร้างความร่วมมือ ความไว้วางใจและความโปร่งใสระหว่างองค์การเนโตกับอดีตประเทศสังคมนิยมยุโรปตะวันออกและยุโรปกลาง แม้ประเทศเหล่านี้จะยังมีได้เป็นสมาชิกองค์การเนโต เช่น การร่วมมือในสนธิสัญญาจำกัดอาวุธตามแบบ การจัดตั้งคณะมนตรีหุ้นส่วนแห่งยุโรป-แอตแลนติก และการจัดตั้งโครงการหุ้นส่วนเพื่อสันติภาพ

3. สหรัฐอเมริกาได้รับผลประโยชน์ทั้งทางด้านความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม จากการคงบทบาททางด้านความมั่นคงในยุโรปต่อไป

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ปีการศึกษา 2543

ลายมือชื่อนิสิต นันทิดา บุรณศิริ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา [ลายมือ]
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม _____

4081137824 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEY WORD : NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION / AMERICAN SECURITY / EUROPE

NANTIDA BURANASIRI : THE NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION : A CASE STUDY OF AMERICAN SECURITY ROLES IN THE POST-COLD WAR EUROPE [1991-1998]) THESIS ADVISOR : Associate Professor Prathoomporn Vajrasathira, 119 pp. ISBN 974-13-0298-3.

The purpose of this study is : 1. To study the American security strategy for Europe in the post-cold war. 2. To study the expansion of roles and responsibilities of NATO in the changing international environment. 3. To analyze American national interests in maintaining security roles in the post-cold war Europe. This study is based on the documentary research of the roles of organizations and institutions such as NATO and US Department of States, and other related primary sources, such as declarations and speeches of the so-called 'players' during the period under study.

The results indicate that :

1. American foreign policy in Europe during the post-cold war is to maintain the status quo, i.e. the new security structure that would preserve the unity and solidarity between Europe and the United States. This policy requires their efforts to maintain NATO as the anchor for American security engagement in Europe and continued American leadership.

2. The United States and other NATO's members are cooperating to maintain and expand NATO's roles and responsibilities in both theory and practice. In theory, the United States and Western Europe still consider a "safe" Europe from Russia necessary. In practice, NATO has incorporated Eastern Europe into its sphere through several mechanism, such as the Treaty on Conventional Armed Forces in Europe, the Euro-Atlantic Partnership Council and the Partnership for Peace.

3. American vital national interests in Europe are military security and economic, social and cultural cooperation.

ภาควิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
สาขาวิชา ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
ปีการศึกษา 2543

ลายมือชื่อนิสิต นันทิดา บุรานาสิริ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา N. S.
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม _____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยสมบูรณ์ด้วยความช่วยเหลืออย่างยิ่งของท่าน
รองศาสตราจารย์ ประทุมพร วัชรเสถียร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์
ดร.สมพงษ์ ชูมาก ประธานกรรมการการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู
กรรมการการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นอันมีประโยชน์ยิ่งแก่ผู้ศึกษา ผู้
ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์ทั้งสามท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ พ.ต.อ.(พิเศษ)ศิริวัฒน์ และนางนิตยา บุรณศิริ บิดา-มารดาของผู้
ศึกษา ซึ่งได้ให้การส่งเสริมสนับสนุนและให้กำลังใจเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ท้ายที่สุด ขอขอบคุณ เพื่อนๆและรุ่นพี่ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐ
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่คอยช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำ และให้กำลังใจจน
วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ

นันทิตา บุรณศิริ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 สภาพปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	10
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	11
1.4 สมมติฐาน.....	11
1.5 กรอบความคิด.....	11
1.6 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	18
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	18
บทที่ 2 ยุทธศาสตร์ทางด้านความมั่นคงของสหรัฐอเมริกาต่อยุโรปช่วงหลังสงครามเย็น.....	19
2.1 การตีความเกี่ยวกับความมั่นคงของสหรัฐอเมริกา.....	20
2.2 นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาช่วงสงครามเย็น.....	22
2.3 นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาช่วงหลังสงครามเย็น.....	27
บทที่ 3 การขยายบทบาทและอำนาจหน้าที่ขององค์การเนโทหลังสงครามเย็น.....	38
3.1 แนวคิดทางยุทธศาสตร์ใหม่ขององค์การเนโท.....	40
3.1.1 วัตถุประสงค์และภารกิจหลักขององค์การเนโท.....	42
3.1.2 ความเปลี่ยนแปลงด้านยุทธศาสตร์และปัญหาด้านความมั่นคง ในภูมิภาค.....	44
3.1.3 การขยายขอบเขตการดำเนินงานด้านความมั่นคงขององค์การเนโท.....	46
3.1.4 แนวทางด้านการป้องกัน.....	48
3.2 การตั้งองค์การความร่วมมือย่อยเพื่อสร้างความไว้วางใจด้านความมั่นคง.....	50
3.2.1 การร่วมมือในสนธิสัญญาจำกัดอาวุธตามแบบ.....	50
3.2.2 คณะมนตรีหุ้นส่วนแห่งภูมิภาคยุโรป-แอตแลนติก.....	58

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.2.3 โครงการหุ้นส่วนเพื่อสันติภาพ.....	62
3.3 ผลจากการใช้มาตรการสร้างความไว้วางใจด้านความมั่นคงในยุโรปภายใต้ กรอบขององค์การเนโท.....	67
3.3.1 การรับประเทศโปแลนด์ ฮังการี และสาธารณรัฐเช็ก เข้าเป็น สมาชิกขององค์การเนโท.....	67
3.3.2 การร่วมมือระหว่างรัสเซียกับองค์การเนโทและความร่วมมือ ระหว่างยูเครนกับองค์การเนโท.....	72
บทที่ 4 ผลประโยชน์ที่สหรัฐอเมริกาได้จากยุโรปในการคงสมาชิกภาพในองค์การเนโท.....	80
4.1 ความหมายและความสำคัญของผลประโยชน์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา.....	80
4.2 ผลประโยชน์ที่สหรัฐอเมริกาได้จากยุโรปในการคงสมาชิกภาพในองค์การเนโท. .	83
4.2.1 ความสำคัญของยุโรปด้านความมั่นคง.....	84
4.2.2 ความสำคัญของยุโรปด้านเศรษฐกิจ.....	89
4.2.3 ความสำคัญของยุโรปด้านสังคมและวัฒนธรรม.....	95
4.3 งบประมาณที่สหรัฐอเมริกาต้องใช้จากความพยายามให้องค์การเนโทคงอยู่.....	100
บทที่ 5 บทสรุป.....	102
รายการอ้างอิง.....	109
ภาคผนวก.....	115
ภาคผนวก ก.....	116
ภาคผนวก ข.....	117
ภาคผนวก ค.....	118
ประวัติผู้เขียน.....	119